

Boken kan og bør leses av alle med interesse for schizofreni. Det er en sterk beretning om at noen blir friske, selv etter mange år med alvorlig sykdom.

Ragnar Nesvåg
Diakonhjemmet Sykehus
Oslo

Relasjonenes betydning for psykisk helse

Stein Opjordsmoen, Per Vaglum, Gerd-Ragna Bloch Thorsen, red.

Oss imellom

Om relasjonenes betydning for mental helse. 231 s., tab., ill. Stavanger: Hertervig forlag, 2005. Pris NOK 374 ISBN 82-92023-86-0

Boken er utgitt til professor Svein Friis' 60-årsdag. Den består av 16 kapitler om mellommenneskelige relasjoner og psykisk helse ut fra forskjellige innfallsvinkler. Forfatterne er fagfolk innen psykiatrien

som har samarbeidet med Svein Friis i klinisk psykiatrisk forskning. Bildet på forsiden er malt av Sonja Vaglum.

Her peker man på den store betydningen mellommenneskelige relasjoner har for psykisk helse. Kapitlene spenner over et bredt register – fra genetik til samfunnspsykiatri. De fleste omhandler den betydning mellommenneskelige relasjoner har innen ulike former for behandling, også ved psykoser og andre alvorlige psykiske lidelser.

I hvert kapittel er det en innføring i sentrale begreper og en orientering om nyere forskning. Dette er ment som en innføringsbok om mellommenneskelige relasjoners betydning for psykisk helse og som en oppdatering for behandlere om en del nyere forskning. Med sin store tematiske bredde og korte, lettleste kapitler kan den fungere bra som en slik innføring. Det er ingen lærebok – til det er stoffet for selektivt og kapitlene for korte. Men den bidrar til å dekke behovet for overblikk over ulike spesialfelter og lar oss se dem i en større sammenheng.

I en kort omtale er det umulig å ta for seg hvert kapittel. Psykosebehandling er dekket med kapitler om relasjoner og livskvalitet, betydningen av allianse og innsikt ved psykofarmakologisk behandling, relasjonenes betydning ved hjelpsøkende atferd hos mennesker med tidlige symptomer på psykose, relasjonene mellom pårørende og personer som har en alvorlig psykisk lidelse, og familierelasjoner som ressurs

i psykoedukativ behandling. En del kapitler omhandler bruk av relasjoner i psykiatrisk arbeid mer generelt, relasjoner mellom pasienter og personale i psykiatriske avdelinger, relasjoner i forbindelse med bruk av tvang, terapeutiske relasjoner og etikk, møtet med pasienter med flyktningbakgrunn og gruppeterapimedlemmers drømmer om hverandre. Andre kapitler tar for seg hvordan arv, tilknytning og utvikling av indre relasjoner har betydning for psykisk helse.

I et lite kapittel til slutt omtales Svein Friis som kompetansebygger og lagspiller. Bokens tittel og hovedtema er valgt ut fra et sentralt tema i hans forskning og ut fra hvordan han på en inkluderende måte har ledet arbeidet med å bygge opp forskningsmiljøet ved Psykiatrisk divisjon, Ullevål universitetssykehus.

Dette kan anbefales som en innføringsbok om hva en del nyere forskning sier om betydningen av mellommenneskelige relasjoner innen klinisk psykiatri, med hovedvekt på psykosebehandling.

Torleif Ruud
SINTEF Helse
Oslo

God hjelp i medisinske krisetider – filosofi

Magdalene Thomassen

Vitenskap, kunnskap og praksis

Innføring i vitenskapsfilosofi for helse- og sosialfag. 207 s. Oslo: Gyldendal Akademisk, 2006. Pris NOK 259 ISBN 82-05-35609-2

Arthur W. Caplan, lederen av Department of Medical Ethics, University of Pennsylvania School of Medicine, skriver i en rapport fra Hastings Center 29.3. 2006 følgende: «Some of the problems now ailing medicine

require admitting that what has befallen medicine and the health sciences is an epistemological crisis as much as a moral one» (1). Caplan diagnostiserer årsaken til vår tids skandalestormer i medisinfaget som en dobbelt mangelsykdom: Medisinere lider av en prekær mangel på etisk og vitenskapsteoretisk grunnoppdragelse. Hans behandlingsforslag er følgende: Hvert medisinske fakultet og hvert akademiske forskningssenter bør gjøre medisinsk filosofi, inkludert etikk og vitenskapsteori, til et sentralt element.

Fagfilosof, psykolog og høyskolelektor Magdalene Thomassen står klar med en

liten og velformulert dose medisin til medisinen: En innføring i vitenskapsfilosofi – skrevet med tanke på utøvere av og forskere i helse- og sosialfag. Hun henvender seg eksplisitt til disse fagenes studenter ved landets ulike høyskoler. Men jeg mener hun er for beskjeden – boken passer også utmerket for studenter i medisin. Medisinfaget har ingen tung tradisjon i å innrømme filosofiske emner og tanker en fremtredende plass i utdanningens curriculum. Og i medisinen betraktes det fremdeles ikke som noen plett på forskerens rulleblad om han eller hun ikke forbinder noe med begreper som epistemologi, positivisme-strid, hermeneutikk og dekonstruksjon.

Thomassen tar utgangspunkt i kunnskap slik den kommer til uttrykk i praksis. Hun utvider synsfeltet til å omfatte forhold som kjennetegner vitenskapelig produksjon av kunnskap, for deretter relatere denne kunnskapsformen til praksis i helse- og sosialfagene. Filosofen som henvender seg til studenter i menneskenære fag belyser selvsagt forklaringskunnskapen. Men like mye plass går til å la studentene bli kjent med forståelseskunnskapen. Når den menneskelige livsverden er arbeidsfeltet, er dette en rimelig vektlegging.

Slik vektlegging av kunnskap om fenomenologi og hermeneutikk – og av kunnskapen som bygger på disse tanke-systemene – angår sannelig ikke bare studenter i helse- og sosialfag på høyskolenivå. Den angår også i aller høyeste grad studenter i medisin, som jo hele sitt kliniske liv (hvis de velger det) og hele sitt forskende liv (hvis det blir deres felt) forholder seg til levende mennesker og den menneskelige livsverden.

Thomassens balanserte vektlegging av behovet for ulik kunnskap og for ulike veier til å nå den er velgjørende. Dessuten er den betimelig, gitt medisinsens tradisjonelle ensidighet med henblikk på referanseramme og metodevalg.

Boken avsluttes med filosofens insistende påpeking av maktperspektivet i all kunnskapsproduksjon, og særlig i den som metodisk tildekker makten. Hun minner om at all vitenskap er, som navnet sier, skapt viten. Den skapte (ikke oppdagede) viten inngår den en av flere i menneskehetens store samtaler om hva som er verdt å vite. Viten helt fristilt fra verdier er ikke tenkelig. Å huske dette er krisehjelp.

Anna Luise Kirkengen
Oslo

Litteratur

1. Caplan AL. Policy and politics: no method, thus madness? Hastings Cent Rep 2006; 36: 12–3.